

ב. ומלקטין עצים משדותיהם:

עצים שאמרנו, לא אמרן אלא בהיזמי והיגוי [מיני קוצים]⁽⁶⁾ אבל בשאר עצים, לא; ואפילו בהיזמי והיגוי לא אמרן אלא בכגון שהם עדיין מחוברין, אבל בתלושין על ידי בעל השדה, לא, כי מאחר שטרח בעל השדה לתולשן, שוב אסור ליטלן, כי דעתו עליהם.

ואפילו בקוצים מחוברין נמי לא אמרן שמותר ללקט אותם, אלא בעודם לחין, אבל ביבשים, לא, כי דעתו של בעל השדה עליהן להסיק בהם את התנור.

ומה שהותר, לא הותר אלא בלבד שלא ישרש [שלא יעקור השרשים]⁽⁷⁾.

ג. ומלקטין עשבים בכל מקום חוץ משדה תלתן:

ומקשינן: למימרא דשדה תלתן מעלו לה עשבים [וכי לשדה תלתן יפים לה העשבים]?! ורמינחיה מהא דתנן במסכת כלאים:

תלתן שעלתה עם מיני עשבים, אין מחייבין אותו לעקור את העשבים משום כלאים, לפי שסופו ליטלם משם, כי הם מפסידים את התלתן.

הרי שהעשבים מקלקלים את התלתן ואינם יפים?!?

אמר רב ירמיה: לא קשיא, כאן כשהתלתן עומד לזרע [ליזרע], כאן כשהתלתן עומד לזירין, כלומר: לאוכלו, וכדמפרש ואזיל.

כשהוא עומד לזרע: קשו לה עשבים, דמכחשי לה [העשבים קשים לה, כי הם מכחישים אותה], וכזה עוסקת המשנה בכלאים.

ואילו לזירין: מעלו לה עשבים, דכי קיימי ביני עשבי דמירכבא [העשבים מועילים לה, כי כשהתלתן צומח בין העשבים הוא מטפס ועולה עליהם], ובשדה כזו אסור ליטול את העשבים ללא רשות הבעלים.

איבעית אימא ליישב את הקושיא מהמשנה בכלאים:

כאן — במשנה בכלאים — כשהתלתן עומד למאכל אדם, והעשבים מיותרים ומזיקים.

כאן — הסייג שסייגה הגמרא בשדה תלתן שלא יטלו ממנה עשבים — כשהתלתן עומד למאכל בהמה, דכיון דלבהמה הוא דזרעה, עשבים נמי מיבעי לה [היות ולמאכל בהמה עומד התלתן, הלוא צריכה הבהמה גם עשבים].

ומפרשינן: ומנא ידעינן [מנין לו לאדם לידע לשם מה עומד התלתן] כדי שידע אם מותר לו ללקוט עשבים ללא רשות הבעלים?⁽⁸⁾

7. כתב ב"שיטה מקובצת" בשם גאון ז"ל: "שלא יעקור השרשים, דשמא ניחא ליה לבעל שדה שגדלים שם".

8. א. כתב ב"שיטה מקובצת", שעל זרע וזירין

יהונתן פירש כפירוש ראשון, והרמב"ם כפירוש שני.

6. נתבאר על פי הטור שכתב "קוצים"; והמאירי כתב, שההיתור הוא בקוצים, או הקרוב לקוצים כגון היזמי.